

*Ярошович Анастасія Юріївна,
здобувачка фахової передвищої освіти,
спеціальність «Право»;
Вавричук Оксана Степанівна,
викладач вищої категорії, старший викладач;
Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола*

РОЗВИТОК НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Небанківський фінансовий сектор є важливою складовою фінансової системи України, що охоплює страхові компанії, кредитні спілки, фінансові компанії, небанківські платіжні установи, а також фінтех-компанії, які впроваджують інноваційні цифрові рішення у сфері фінансів.

Небанківські фінансові установи надають широкий спектр послуг – страхування, кредитування, лізинг, факторинг, управління активами тощо. Це дає змогу задовольняти фінансові потреби фізичних і юридичних осіб, які не охоплюються традиційними банками.

Небанківський фінансовий ринок України зазнав суттєвих змін після переходу його регулювання під контроль Національного банку України з 1 липня 2020 року: «Національний банк перейняв на себе функції регулятора ринку небанківських фінансових послуг: страхових, лізингових, факторингових компаній, кредитних спілок, ломбардів та інших фінансових компаній» [1]. Це стало важливим етапом реформування фінансового сектору з метою підвищення стабільності, прозорості та відповідності міжнародним стандартам. Найактивніші трансформації відбулися у 2024 році: посилено вимоги до капіталу страхових компаній, що вплинуло на їхню кількість і структуру. В умовах війни та економічної нестабільності ці зміни суттєво визначили сучасний стан небанківського фінансового ринку України [2, с. 2].

Небанківські фінансово-кредитні установи відіграють важливу роль у розширенні доступу до фінансових послуг, особливо для осіб, що мають обмежені можливості користування банківськими продуктами. Вони пропонують широкий спектр послуг, зокрема кредитування малого й середнього бізнесу, мікрокредитування та фінансові консультації [3, с. 3].

Бачо Р. Й., Сочка К. А., Потокі Г. Ф. зазначають, що у 2021-2024 роках структура небанківського фінансового сектору України зазнала значних змін: фінансові компанії стали його домінуючим сегментом із часткою близько 80% активів, тоді як роль кредитних спілок і ломбардів зменшилася. Попри війну, активи сектору зросли на 35,1%, що свідчить про його стійкість, хоча кількість установ скоротилася майже вдвічі. Найбільше втрат зазнали страхові компанії, кредитні спілки та ломбарди, відбулася консолідація ринку [4, с. 13].

Сучасний етап розвитку небанківських фінансових установ

характеризується необхідністю покращення не лише кількісних, а й якісних показників їх діяльності. Підвищення ефективності роботи небанківського фінансового посередництва є ключовим чинником розвитку національного фінансового ринку [5, с. 5].

Фінтех-стратегія НБУ до 2025 року передбачала розвиток цифрової фінансової екосистеми, стимулювання інновацій, безготівкових розрахунків та інтеграцію України до європейського фінансового простору [6].

Сучасний розвиток небанківських фінансових послуг в Україні супроводжується низкою серйозних викликів, які визначають темпи та напрями трансформації цього сектору. Одним із головних факторів є економічна нестабільність і воєнні ризики, що призводять до зниження ділової активності, втрати активів на окупованих територіях та загального уповільнення фінансових процесів.

Актуальним є питання кібербезпеки та захисту персональних даних. Збільшення кількості цифрових транзакцій робить небанківські установи вразливими до кібератак, витоків конфіденційної інформації та технічних збоїв, що є особливо критичним для малих та середніх бізнесів.

Погоджуємось із думкою Бороденко Т.М., Буряченко А.Є., Гапонюк М.А., що однією з ключових проблем розвитку небанківських фінансово-кредитних установ є обмежений попит на їхні послуги порівняно з банками. Для підвищення конкурентоспроможності необхідно розширювати спектр послуг і поглиблювати спеціалізацію в окремих напрямках, що сприятиме підвищенню їх якості та привабливості. Водночас низький рівень довіри населення до небанківських установ залишається серйозною перешкодою для їх розвитку. Найбільш відчутною конкуренція є у сферах, де банки та небанківські установи пропонують схожі фінансові продукти [3, с. 7].

Значним викликом для небанківських фінансових установ є регуляторні обмеження, що ускладнюють їхню діяльність і стримують розвиток. Додаткові труднощі створює нестабільність нормативно-правового середовища - часті зміни законодавства та регуляторних норм ускладнюють планування й ведення бізнесу, а тривалий і складний процес отримання дозволів і ліцензій обмежує доступ нових учасників на ринок та гальмує розвиток уже діючих установ.

Небанківські фінансові установи також гальмує і недостатність ресурсів для інвестування в сучасні технології та цифрові платформи, що зменшує їхню конкурентоспроможність порівняно з банками та фінтех-компаніями.

Небанківські фінансові компанії становлять невід'ємну частину фінансової системи України та відіграють значну роль у забезпеченні різноманітності фінансових послуг. На відміну від традиційних банків, вони не мають банківської ліцензії та, як правило, не здійснюють операцій із залучення депозитів чи надання класичних кредитів [5, с. 3].

Перспективи розвитку небанківського фінансового сектору в Україні є досить широкими та пов'язані насамперед із цифровізацією економіки,

інтеграцією у європейський фінансовий простір та підвищенням фінансової інклюзії населення. Одним із ключових напрямів подальшого зростання є впровадження системи відкритого банкінгу, яка дозволить споживачам отримувати фінансові послуги від різних постачальників через єдині цифрові платформи. Це сприятиме посиленню конкуренції, зниженню вартості послуг і створенню нових продуктів у сфері платежів, кредитування та страхування.

Ефективне функціонування ринку небанківських фінансових послуг можливе лише за умови постійного моніторингу його складових, інструментів та учасників. Це зумовлено тим, що розвиток цього ринку має ймовірнісний характер і перебуває під впливом численних економічних та соціальних коливань, що вимагає гнучкого підходу до його регулювання та адаптації до нових викликів [5, с. 3].

Серед важливих перспектив варто відзначити розширення ринку небанківських платіжних провайдерів та електронних грошей, що підвищить доступність фінансових послуг у віддалених регіонах. Це, своєю чергою, сприятиме зростанню фінансової інклюзії - залученню до фінансової системи тих громадян, які раніше не користувалися банківськими послугами.

Важливу роль у майбутньому розвитку відіграватимуть також підвищення рівня фінансової грамотності населення та посилення кібербезпеки. Створення державних програм з навчання цифровим фінансам, удосконалення систем захисту персональних даних і впровадження стандартів інформаційної безпеки є необхідними умовами для сталого розвитку ринку.

Небанківські фінансові установи в Україні нині стикаються з безпрецедентними викликами через воєнний стан. Ключовими факторами їхньої стійкості є ефективне управління ризиками, впровадження сучасних технологій, підтримка персоналу та тісна співпраця з державними органами. Не менш важливим є постійне адаптування до нових умов і впровадження інноваційних рішень для забезпечення розвитку в складних економічних і соціальних обставинах. Щоб підвищити ефективність і конкурентоспроможність небанківських фінансових установ, слід розробити комплексну стратегію, що охоплює інноваційні підходи, впровадження сучасних технологій, покращення регуляторних умов і підвищення стандартів обслуговування клієнтів.

Отже, для забезпечення стабільного розвитку та конкурентоспроможності небанківських фінансових установ необхідно створити передбачуване регуляторне середовище, поліпшити доступ до капіталу, підвищити фінансову грамотність населення та інвестувати в сучасні технології. Розвинений ринок небанківських фінансових послуг підвищує стійкість фінансової системи до ризиків і кризових ситуацій.

Список використаних джерел

1. Нагляд за ринком небанківських фінансових послуг. Національний банк України. URL : <https://bank.gov.ua/ua/supervision/nonbanks> (дата звернення

03.10.2025).

2. Бондаренко Л.П., Скоропад І.С. Стан та тенденції вітчизняного небанківського фінансового ринку під час війни. Економіка та суспільство. №76. 2025. С. 2. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6234/6177> (дата звернення 03.10.2025).

3. Бороденко Т.М., Буряченко А.Є., Гапонюк М.А. Діяльність небанківських фінансових установ на ринку фінансових послуг. Економіка і суспільство. № 57. 2023. С. 3-7. UR: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3128/3051> (дата звернення 04.10.2025).

4. Бачо Р. Й., Сочка К. А., Потокі Г. Ф. Статистичний аналіз стану небанківського фінансового сектору України в умовах воєнного стану. Актуальні питання економічних наук. №12. С. 13. URL: <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/643/642> (дата звернення 04.10.2025).

5. Масюк Ю. В. Розвиток небанківських фінансових компаній на ринку фінансових послуг України. Ефективна економіка. № 4. 2024. С. 5. URL: https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/9867/1/%d0%9c%d0%b0%d1%81%d1%8e%d0%ba_%2b%d0%9f%d0%95%d0%a7%d0%90%d0%a2%d0%ac.pdf (дата звернення 05.10.2025).

6. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_finteh2025.pdf (дата звернення 05.10.2025).